യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം പൂർവാർധം)/സർഗം 109

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അഥ താംൻ ദയിതാംൻ ദൃഷ്ട്വാ വിസ്മ-യോത്-ഫു+ല്ല-ലോചനഃ .
ശിഖി+ധ്വജ ഉവാചേദ-മാ+ശ്ചര്യാ-കുലയാ ഗിരാ .. 1

കാ+ത്വ-മുത്പല-പ+ത്രാ+ക്ഷി കുതഃഫ് പ്രാപ്-താസി സു+ന്ദരി .
കിമി-ഹാസി കിയത്/കാലംങ് കിമർഥ-മിഹ തിഷ്ഠസി .. 2

അങ്ഗേന+ വ്യവ-ഹാരേണ+ സ്മിതേ-നാനു-നയേന ച .
മമ ജായാ-വിലാ-സേന തത്-കലേ-വോപ-ല+ക്ഷ്യസേ .. 3

ചൂഡാലോവാച .
ഏവമേവ+ പ്രഭോ വി+ദ്ധി ചൂഡാ-ലാ+സ്മി-ന സംശയഃ .
അകൃ+ത്രി-മേണ ദേഹേന ലബ്ധോ്ഽ+സ്യ+ദ്യ മയാ+ സ്വയമ് .. 4

കുമ്ഭാദി-ദേഹ-നിർമാണൈസ്/ത്വാം ബോധ-യിതു-മേവ മേ .
പ്രപഞ്ചഃശ് ശത-ശാഖ+ത്വ/മിഹ യാതോ വനാ+ന്തരേ .. 5

യദാ രാ+ജ്യം പരി+ത്യ+ജ്യ മോഹേന തപസേ വനമ് .
ത്വമാഗാസ്-തത്/പ്രഭൃ+ത്യേവ/ ത്വദ്/ബോധാ-യാഹ-മു+ദ്യതാ .. 6

അനേന കുമ്ഭ-ദേഹേന മയൈവ+ ത്വം വിബോധിതഃ .
കുമ്ഭാദി-ദേഹ-നിർമാണംൻ ത്വാം ബോധ-യിതു-മേവ മേ .. 7

മായയാ ന-തു കുമ്/ഭാദി/ കിംചിത്-സത്യം മഹീപതേ .
അഥോ വിദിത-വേ+ദ്യസ്ത്വംൻ ധ്യാനേ-നൈത/ദഖ+ണ്ഡിതമ് .. 8

സർവം പ+ശ്യസി ത+ത്ത്വ+ജ്ഞ+ ധ്യാനേ-നാ+ശ്വ-വലോ-കയ .
അഥ ചൂഡാ-ലയേ+ത്യു+ക്തോ ബ+ദ്ധ്വാ പരികരംൻ നൃപഃ .. 9

ആ+ത്മോ-ദ+ന്തംവ് വിശേഷേണ+ ധ്യാനേനാ-മല-മൈ+ക്ഷത .
അഭിരാ+ജ്യ/പരി+ത്യാഗാ+ച്ചൂഡാലാ-ദർശനാ-വധി .. 10

സർവം മുഹൂർത+ധ്യാനേന ചാ+ത്മോ-ദന്തംൻ ദദർശ സഃ .
ആരാജ്യ/സംപരി+ത്യാഗാദ്-വർത-മാന+ക്ഷണ+ക്രമമ് .. 11

സർവ-മാലോ+ക്യ ഭൂപാലോ വിര-രാമ സമാ-ധിതഃ .
സമാധി-വിരതോ ഹർഷ/വികാസി/നയനാമ്/ബുജഃ .. 12

വിസാര്യ തരസാ ബാഹൂ പുലകോജ്-ജ്വലതാംങ് ഗതൗ .
ഗല-ദങ്ഗംങ് ഘന+സ്നേഹം മുഞ്ചദ്/ബാഷ്പം സ്ഫുരത്-സ്പൃഹമ് .. 13

ആലി-ലിങ്ഗ ചിരംങ് കാന്താംൻ നകുലോ നകുലീ-മിവ .
തയോ-രാലിങ്/ഗനേ തസ്മിംസ്/ത+ത്ര ഭാവോ ബഭൂവ യഃ .. 14

ന സ വാസുകി ജി+ഹ്നാഭിർ/വ+ക്തും ഹർഷേണ ശ+ക്യതേ .
ദിവി+സ്ഥാ/വിവ പ+ങ്കേന കൃതാ-വിവ മില+ത്തനൂ .. 15

ശൈലാ-വിവ സമുത്/കീർണൗ/ ശ്ലിഷ്ടാ-വാസ്താംഞ് ചിരം പ്രിയൗ .
മുഹൂർ-തേന ഗല+ദ്ധർമ/ജലൗ പുലക-പീവരൗ .. 16

ബാഹൂ വി+ശ്ലഥ/താമീഷൻ/-നിന്യ-തു+സ്തൗ ശനൈഃഫ് പ്രിയൗ .
അമൃതാ-പൂർണ-ഹൃദയൗ/ സംശൂ+ന്യ/ഹൃദയോ-പമൗ .. 17

ഉ+ന്മു+ക്ത-ഭുജ-മാസ്താംൻ താവ-ല+ക്ഷ+സ്ഥിത-ലോചനമ് .
ഘനാ-ന+ന്ദ+ക്ഷണം സ്ഥി+ത്വാ തൂഷ്ണീം പ്രണയ-പേശലമ് .. 18

കാന്താംഞ് ചിബുക-സംലഗ്ന/കരഃഫ് പ്രോവാച ഭൂപതിഃ .
അ+ത്യ+ന്ത-മധുര+സ്നിഗ്ധഃഖ് കാന്തഃസ് സ്വകുല-യോഷിതാമ് .. 19

പു+ണ്യ+ശ്ച രതി-നിഷ്പന്ദഃസ് സ്വാദുർ-നാമാ-മൃതാ-ദപി .
കിയത്-പ്രമാണസ്-തൻ-വങ്ഗ്യാ+ ത്വയാ ബാലേ+ന്ദു/മുഗ്ധയാ .. 20

അനു-ഭൂത+ശ്ചിരംങ് ക്ലേശോ ഭർതു-രർഥേന ദാരുണഃ .
ഏവം ദുരു+ത്തരാത്-തസ്മാത്-സംസാര-കുഹരാ-ദഹമ് .. 21

ഉ+ത്താരിതോ യയാ ബു+ദ്ധ്യാ സാ ഹി കേനോപ-മീയതേ .
അരുന്ധതീ ശചീ ഗൗരീ ഗായ+ത്രീ ശ്രീഃസ് സര+സ്വതീ .. 22

സമസ്താഃഫ് പേലവാ-യ+ന്തേ തവ ത+ന്വ്യാ ഗുണ+ശ്രിയാ .
ധീഃശ് ശ്രീഃഖ് കാന്തിഃഹി+ ക്ഷമാ/ മൈ+ത്രീ കരുണാ+ദ്യാസ്തു സുന്ദരി .. 23

കാന്താ+സ്വാകാര-കാ+ന്താസു+ പ്രഥ-മേവാഭി-ല+ക്ഷ്യസേ .
പരേണാ+ധ്യവ-സായേന+ ത്വയാഹ-മവ-ബോധിതഃ .. 24

കേന+ പ്രത്യുപ-കാരേണ പരിതു+ഷ്യതി തേ മനഃ .
മോഹാ-ദനാദി-ഗഹനാ/ദന+ന്ത-ഗഹനാ-ദപി .. 25

പതിതംവ് വ്യവ-സായി+ന്യസ്/താരയ+ന്തി കുല+സ്ത്രിയഃ .
ശാസ്ത്രാർഥ/ഗുരു-മ+ന്ത്രാദി തഥാ നോത്താ-രണ+ക്ഷമമ് .. 26

യഥൈതാഃസ് സ്നേഹ-ശാലി+ന്യോ ഭർതൃണാംങ് കുല-യോഷിതഃ .
സഖാ+ ഭ്രാതാ സുഹൃദ്/ഭൃ+ത്യോ ഗുരുർ-മിത്രംൻ ധനേ സുഖമ് .. 27

ശാസ്ത്ര-മായ-തനം ദാസഃസ് സർവം ഭർതുഃഖ് കുലാങ്/ഗനാഃ .
സർവദാ സർവ-യ+ത്നേന പൂജ-നീയാഃഖ് കുലാങ്/ഗനാഃ .. 28

ലോക+ദ്വയ-സുഖം സമ്യക്/സർവംയ് യാസു+ പ്രതിഷ്ഠിതമ് .
നിരി+ച്ഛായയാഃഫ് പ്രയാ-തായാഃഫ് പാരം സംസാര-വാരിധേഃ .. 29

കഥമ+സ്യോപ-കാര+സ്യ കരി+ഷ്യേ തേ+ പ്രതി-ക്രിയാഃ .
മന്യേ കുലാങ്ഗനാംൽ ലോകേ ലോകേ സർവാസ്/ത്വയാ-ധുനാ .. 30

നാരീ-സൗജ+ന്യ-ചർ/ചാസു+ വ്യപ-ദേ+ശ്യാ ഭവി+ഷ്യസി .
ത്വാംൻ നിർമിത-വതോ ധാതുർ-ഗുണ-ജാലാതി-ശായിനീമ് .. 31

മ+ന്യേ പ്രകുപിതാ നൂന/മരു+ന്ധ+ത്യാദികാഃസ് സ്ത്രിയഃ .
സതീ+ ത്വം രൂപ-സൗജ+ന്യ/ഗുണ-ര+ത്ന/സമുദ്-ഗികേ .. 32

ഏഹി മേ ത്വദ്-ഗുണോത്-ക+സ്യ പുന-രാലിങ്/ഗനംങ് കുരു .
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഇത്യുക്ത്വാ മൃഗശാ-വാ+ക്ഷീം ചൂഡാലാംൻ താം ശിഖി+ധ്വജഃ.. 33

ആലി-ലിങ്ഗ പുനർ/ഗാഢംൻ നകുലോ നകുലീ-മിവ .
ചൂഡാലോവാച .
ദേവ ശുഷ്ക+ക്രിയാ-ജാല/പരേ ത്വ+യ്യാ-കുലാ+ത്മനി .. 34

ഭൂയോ-ഭൂയോ ഭൃശ-മഹംൻ ത്വദർഥംങ് ദുഃഖിതാ-ഭവമ് .
തേന+ ത്വദവ-ബോധാ+ത്മാ+ സ്വാർഥം ഏവോപ-പാദിതഃ .. 35

മയാ തദ+ത്ര കിംൻ ദേവ കരോഷി മമ ഗൗരവമ് .
ശിഖിധ്വജ ഉവാച .
ത്വയാ യഥാ വരാ-രോഹേ+ സ്വാർഥഃസ് സംപാ+ദ്യതേ ശുഭഃ .. 36

തമി-ദാനീംൻ തഥാ സർവാഃസ് സാധ-യ+ന്തു കുലാങ്/ഗനാഃ .
ചൂഡാലോവാച .
ബു+ധ്യസേ കാന്ത വി+ശ്രാന്തോ ജഗജ്-ജാലതടേ വിഭോ .. 37

അ+ദ്യ തം പ്രാ+ക്തനം കിംചി+ന്മോഹം സമനു-പ+ശ്യസി .
ഇദംങ് കരോമി നേദംൻ തു+ പ്രാപ്നോ-മീദ-മിതി+ സ്ഥിതിമ് .. 38

അന്തർ-ഹസസി താംങ് കച്ചി+ദ്ദശാ-പേല-വതാംൻ ധിയഃ .
താസ്തു+ച്ഛ/തൃഷ്ണാ-കലനാ+സ്താഃസ് സംകല്പ-കുക+ല്പനാഃ .. 39

ത്വയി നാ+ദ്യാവ-ലോ+ക്യ+ന്തേ ദേവ+ വ്യോമ്നീവ പർവതാഃ .
കിം ത്വമ+ദ്യാങ്ഗ സംപന്നഃഖ്/ കിംൻ-നിഷ്ഠോ്യസി കിമീ-ഹസേ .. 40

കഥം പ+ശ്യസി പാ+ശ്ചാ+ത്യംൻ ദേഹ-ചേഷ്ടാ+ക്രമംവ് വിഭോ .
ശിഖിധ്വജ ഉവാച .
സുമനഃഫ് പൂർണ-നീലാബ്ജ-മാലാ-സാര-വിലോചനേ .. 41

ത്വമേവ യ+സ്യ യ+സ്യാ+ന്തസ്/ത+ത്ത+സ്യാഹ-മുപാ+സ്ഥിതഃ .
നിരീഹോഽസ്മി നിരംശോഽ+സ്മി നഭഃസ് സ്വ+ച്ഛോഽസ്മി നിസ്പൃഹഃ.. 42

ശാ+ന്തോഽഹ-മർഥ-രൂപോഽ+സ്മി ചിരാ-യാഹ-മഹം സ്ഥിതഃ .
താംൻ ദശാ-മുപ-യാതോഽ+സ്മി യത+ശ്ചിത്തൈക-വർത്മനി .. 43

പ്രതി-ഷേധ+ന്തി സഹസാ ന-യാം ഹരിഹരാ-ദയഃ .
നകിംചി+ന്മാത്ര/ചി+ന്മാ+ത്ര-നിഷ്ഠോഽസ്മി+ സ്വ+സ്ഥ ആ+സ്ഥിതഃ.. 44

ഭ്രമേ-ണാഹം വിമുക്തോഽ+സ്മി സംസാരേ-ണാ-ലി-ലോചനേ .
ന തുഷ്ടോ+സ്മി ന ഖി+ന്നോഽ+സ്മി നായ-മസ്മി-ന ചേതരത് .. 45

ന+സ്ഥൂലോഽസ്മി/ ന സൂക്ഷ്മോഽ+സ്മി/ സ+ത്യ-മസ്മി ച സു+ന്ദരി .
തേജോ-ബിമ്/ബാത്/പ്രയാ-തേന ഭി+ത്താവ-പതി-തേന ച .. 46

ക്ഷയാ-തിശയ-മു+ക്തേന+ പ്രകാശേ-നാസ്മി വൈ സമഃ .
ശാ+ന്തോസ്മി സാ+മ്യംൻ നേതാസ്മി+ സ്വസ്ഥോ+സ്മി വിഗതാ-ശയഃ.. 47

പരിനിർ-വാണ ഏവാ+സ്മി സദൃശോഽ+സ്മി പതി+വ്രതേ .
യ+ത്ത-ദസ്മി തദേ-വാസ്മി വ+ക്തും ശ+ക്രോമി നേതരത് .. 48

തരങ്ഗ/തരലാ/പാങ്ഗേ/ ഗുരു+സ്ത്വം മേ നമോഽ+സ്തു തേ .
പ്രസാദേന വിശാലാ+ക്ഷ്യാസ്/തീർണോഽ+സ്മി ഭവ-സാഗരാത് .. 49

പുനർ-മലംൻ ന ഗൃഹ്ണാമി ശതധ്/മാത-സുവർണ-വത് .
ശാന്തഃസ് സ്വ+സ്ഥോ മൃദു+ര്യ+ത്തോ വീതരാഗോ നിരംശ-ധീഃ .. 50

സർവാ-തീതഃസ് സർവ-ഗ+ശ്ച ഖമി-വായ-മഹം സ്ഥിതഃ .
ചൂഡാലോവാച .
ഏവം സ്ഥിതേ മഹാ-സ+ത്ത്വ+ പ്രാണേശ ഹൃദയ+പ്രിയ .. 51

കിമിദാനീം പ്രഭോ+ ബ്രൂഹി രോചതേ തേ മഹാമതേ .
ശിഖി+ധ്വജ ഉവാച .
പ്രതിഷേധംൻ ന ജാനാമി ന-ജാനാ(മി-അ)ഭി-വാഞ്/ഛിതമ് .. 52

യദാ-ചരസി ത+ന്വി+ ത്വംങ് കദാചിദ്-വേദ്മി ത+ത്തഥാ .
യ+ദ്യ+ന്മതംൻ തേ സകലംൻ തഥാസ്/ത്വവി-കലം പ്രിയേ .. 53

ന കിംചി-ദനു-സംൻ ധാതുംഞ് ജാനാ+(മി-അ)മ്ബര-സു+ന്ദരഃ .
യദേവ കിംചിജ്-ജാനാസി തദേവ കുരു സു+ന്ദരി .. 54

തദേവ ധാര-യി+ഷ്യാമി+ പ്രതി-ബിമ്ബംയ് യഥാ മണിഃ .
ചേതസോ ഗലി-തേഷ്ടേന യഥാ+പ്രാപ്ത-മനി+ന്ദിതമ് .. 55

ന+സ്തൗമി ന-ച നി+ന്ദാമി യദി+ച്ഛസി തദാചര .
ചൂഡാലോവാച .

യ+ദ്യേവംൻ ത+ന്മഹാ-ബാഹോ സമാ-കർണയ മ+ന്മതമ് .. 56

ആകർണ്യ ജീവ+ന്മു+ക്താ+ത്മസ്/തദേവാ/ഹർതു-മർഹസി .
സർവ+ത്രൈ+ക്യാവ-ബോധേന മൗർഖ്യ+ക്ഷയ-ഭുവാ+ന്വിതാഃ .. 57

നിരി+ച്ഛാസ്-താവ-ദാകാശ/വിശദാഃസ് സം+സ്ഥിതാ വയമ് .
യാദൃ-ഗേഷണ-മസ്മാകംൻ താദൃശംൻ തദനേ/ഷണമ് .. 58

യത്-പ്രാണാ-നൈഷണേ കോ҄+ത്ര ചി+ന്മാ+ത്രോ҄+ഭ്യ-സതേ-ഹി കഃ .
തസ്മാ-ദാ+ദ്യന്ത-മ+ധ്യേഷു യേ വയം പുരുഷോ+ത്തമ .. 59

ശേഷ-മേകം പരി+ത്യജ്യ ത ഏവേമേ+ സ്ഥിതാ വയമ് .
രാ+ജ്യേന സാംപ്രതേ-നേമംങ് കാലംൻ നീത്വാ+ ക്രമേണ വൈ .. 60

വിദേഹതാം പ്രയാ+സ്യാമഃഫ് പ്രഭോ കാലേന കേനചിത് .
ശിഖിധ്വജ ഉവാച .
വയ-മാ+ദ്യ+ന്ത-മ+ധ്യേഷു കീദൃശാസ്/തരലേ വദ .. 61

ശേഷമേകം പരി+ത്യ+ജ്യ തിഷ്ഠാമഃഖ് കഥമേവ വാ .
ചൂഡാലോവാച .
വയമാ+ദ്യ+ന്ത-മ+ധ്യേഷു രാജാനോ രാജ-സത്തമ .. 62

മോഹമേകം പരി+ത്യ+ജ്യ ഭവാമഃഫ് പുനരേവ തേ .
സ്വ ഏവ നഗരേ രാജാ ഭവ+ ത്വം/ സ്വാസനേ+ സ്ഥിതഃ .. 63

ലലാമോ നനു കാ+ന്താനാം മഹിഷീ തേ ഭവാ+മ്യഹമ് .
സനൃപാ മത്ത-വാസ്/ത+വ്യാ നൃത്യ+ന്ന/വനവാങ്/ഗനാ .. 64

സപതാകാ+ ധ്വന+ത്തൂ+ര്യാ പുഷ്പ+പ്രകരിണീ പുരീ .
ലസദ്-വ+ല്ല്യാ സമ+ഞ്ജ+ര്യാ രണത്/പുഷ്പാലി-മാലയാ .
മധു-മാസ-ലതാ-ല+ക്ഷ്മ്യാ ചിരാദ്/ഭവതു സാ സമാ .. 65

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഇതി ചൂഡാലയാ പ്രോ+ക്തോ വിഹ+സ്യ സ ശിഖി+ധ്വജഃ .
പ്രോവാച മധുരം വാ+ക്യ-മ+ക്ഷുബ്ധംവ് വിഗത+ജ്വരഃ .. 66

ഏവംഞ് ചേ+ത്തദ്-വിശാലാ+ക്ഷി+ സ്വായ+ത്താ നസ്ത്രി-വിഷ്ടപേ .
സി+ദ്ധ-ഭോഗ+ശ്രിയസ്-താസു നിവസാമി ന കിം പ്രിയേ .. 67

ചൂഡാലോവാച .
ന രാജ+ന്മമ ഭോഗേഷു വാഞ്ഛാ നാപി വിഭൂതിഷു .
സ്വഭാ-വ+സ്യ വശാ-ദേവ യഥാ+പ്രാപ്തേന മേ+ സ്ഥിതിഃ .. 68

ന സുഖായ മമ+ സ്വർഗോ/ ന-രാജ്യംൻ നാപി ച+ക്രിയാ .
യഥാസ്ഥിത-മവി+ക്ഷുബ്ധംൻ തിഷ്ഠാമി+ സ്വ+സ്ഥ/ചേഷ്ടിതാ .. 69

ഇദം സുഖമിദംൻ നേതി മിഥുനേ+ ക്ഷയ-മാഗതേ .
സമമേവ പദേ ശാ+ന്തേ തിഷ്ഠാ-മീഹ യഥാ-സുഖമ് .. 70

ശിഖിധ്വജ ഉവാച .
യു+ക്തമു+ക്തം വിശാലാ+ക്ഷി+ ത്വയൈ/തത്-സമയാ ധിയാ .
കോ വാർഥഃഖ് കില രാ+ജ്യ+സ്യ/+ ഗ്രഹേ ത്യാഗ്യേപി വാ ഭവേത് .. 71

സുഖ-ദുഃഖ-ദശാ-ചി+ന്താംൻ ത്യ+ക്ത്വാ വിഗത-മത്സരമ് .
യഥാ-സംസ്ഥാനമേ-വേമൗ തിഷ്ഠാവഃസ് സ്വ+സ്ഥതാം ഗതൗ .. 72

ഇതി ത+ത്ര കഥാ-ലാപ-കഥനേന തയോർദ്വയോഃ .
കാ+ന്തയോ+ശ്ചിര-ദംപ+ത്യോർ/വാസരസ്/തനുതാംയ് യയൗ .. 73

അഥോ+ത്ഥായ ദിനാ-ചാരംയ് യഥാ-പ്രാപ്ത-മനി+ന്ദിതൗ .
സോത്/കണ്ഠാവ+പ്യനുത്/കണ്ഠൗ/ ച+ക്രതുഃഖ് കാര്യ-കോവിദൗ .. 74
സ്വർഗ-സി+ദ്ധി-മനാ-ദൃ+ത്യ ത+സ്ഥതുഃഫ് പൂർണ-ചേതസൗ .
ഏകസ്മി+ന്നേവ ശയനേ തൈസ്-തൈഃഫ് പ്രണയ-ചേഷ്ടിതൈഃ .
സാ+ വ്യതീ-യായ രജനീ/ തയോർ/ജീവ+ദ്വിമു+ക്ത-യോഃ .. 75

തദ്/ഭോഗ-മോ+ക്ഷ-സുഖ-മു+ത്ത-മയോഃസ് സ്വയം സ-
മാശം-സതോഃഫ് പ്രണയ-വാ+ക്യ-വിലാസ-ഗർഭമ് .
ഉത്കണ്ഠതാം പ്രണയി-നോർ/ധിയ-മാന-യ+ന്തീ
ദീർഘാ മുഹൂർത-വദസൗ രജനീ ജഗാമ .. 76

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു നിർവാണ+പ്രകരണേ പൂർവാർധേ ചൂഡാലോ-പാഖ്യാനേ ചൂഡാലാ+പ്രകടീ-കരണംൻ നാമ നവോത്തര-ശത-തമഃസ് സർഗഃ .. 109 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
9.12.2023

i